

KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW
MINISTER – CZŁONEK RADY MINISTRÓW

Henryk Kowalczyk

DSP; O.WI, 4813.19.2016

Warszawa, 05 września 2016 r.

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 05.09.2016r.

nr. 4170 podpis. *nk*

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 6.09.16
nr. 5184 podpis. *M*

Pan

Stanisław Karczewski

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie senatorów Arkadiusza Grabowskiego i Wojciecha Piechy złożone podczas 21. posiedzenia Senatu RP w dniu 29 czerwca 2016 r. uprzejmie informuję, że podzielam stanowisko Ministra Środowiska w sprawie wspomnianego oświadczenia zawarte w piśmie z dnia 1 sierpnia 2016 r., sygn. DGO.IV.0706.2016.JK.

Z poważaniem

Warszawa, dnia 01-08-2016 r.

**MINISTERSTWO ŚRODOWISKA
PODSEKRETARZ STANU**

Sławomir Mazurek

DCO IV 0506.2016.JK

**Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z oświadczeniem senatorów, Pana Arkadiusza Grabowskiego oraz Pana Wojciecha Flechy złożonym podczas 21. posiedzenia Senatu RP w dniu 29 czerwca 2016 r., dotyczącym przyjęcia zasad organizacji oraz trybu przygotowania, prowadzenia, dokumentowania i oceny efektów/skutków procesów rekultywacji, remediacji, unieszkodliwiania tzw. bomb ekologicznych oraz przywracania terenów zdegradowanych do użytku społeczno-gospodarczego w ramach operatorskiego systemu organizacji i zarządzania przedmiotem rewitalizacji BPS/043-21-028.MŚ/16, uprzejmie informuję co następuje.

Odnosząc się do poruszonych w oświadczeniu kwestii, w tym w szczególności rekultywacji, remediacji oraz rewitalizacji celem przywracania terenów zdegradowanych do użytku społeczno-gospodarczego należy wyjaśnić, że obowiązujące przepisy prawne definiują każde z tych pojęć i określają tryb postępowania w przypadku ich prowadzenia. Wskazane zostały również właściwe organy do wydawania stosownych decyzji administracyjnych w przypadku realizacji ww. zadań.

Nawiązując do kwestii **remediacji**, która dotyczy zanieczyszczonej powierzchni ziemi należy wyjaśnić, że termin ten został zdefiniowany w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą *Pol.* Zgodnie z art. 3 pkt 25 ww. ustawy przez powierzchnię ziemi rozumie się ukształtowanie terenu, glebę, ziemię oraz wody gruntowe, a zgodnie z art. 3 pkt 31b przez remediację rozumie się *poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości, kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się substancji powodujących ryzyko, tak, aby teren zanieczyszczony przestał*

stwarzając zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu; w uzasadnionych przypadkach remediacja może polegać na samooczyszczaniu, jeżeli przynosi ono największe korzyści dla środowiska. Jak wynika z powyższego remediacja dotyczy usuwania z gleby i ziemi i wód zanieczyszczeń, tzw. substancji powodujących ryzyko jeżeli zostały przekroczone dopuszczalne poziomy ich zawartości.

W przepisach ustawy *Poś* określone są również zasady odpowiedzialności oraz tryb postępowania w przypadku obowiązku przeprowadzenia remediacji. Ustawa *Poś* zawiera m.in. zobowiązanie władającego powierzchnią ziemi do przeprowadzenia remediacji w przypadku wystąpienia historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi, tj. zanieczyszczenia spowodowanego przed 30 kwietnia 2007 r., wskazuje również wyjątki, zgodnie z którymi remediację przeprowadza inny sprawca albo regionalny dyrektor ochrony środowiska.

Natomiast zanieczyszczenia gleby i ziemi powstałe po 30 kwietnia 2007 r. są oceniane i usuwane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277), tzw. ustawa *szkodowa*. Ustawa *szkodowa* obejmuje szkody w środowisku, w tym m.in. w powierzchni ziemi spowodowane przez określone rodzaje działalności stwarzające ryzyko szkody w środowisku. Przez szkodę w środowisku w powierzchni ziemi rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi. Ustawa *szkodowa* zawiera m.in. zobowiązanie podmiotu korzystającego ze środowiska do przeprowadzenia działań naprawczych w przypadku wystąpienia szkody w środowisku, zawiera również wskazane wyjątki od tej generalnej zasady. Działania naprawcze w odniesieniu do szkód w środowisku w powierzchni ziemi polegają na remediacji zdefiniowanej w ustawie *Poś*.

Warto zwrócić uwagę, że przepisy o ochronie powierzchni ziemi nie odnoszą się do odpadów zdeponowanych na powierzchni ziemi. Wymaga przy tym podkreślenia faktu, że aby można było prowadzić remediację zanieczyszczonej powierzchni ziemi konieczne jest wcześniejsze usunięcie odpadów.

W chwili obecnej trwają prace nad projektem rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi, które zastąpi obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359). Zgodnie z przepisami art. 101a ust. 5 ustawy *Poś* w przedmiotowym rozporządzeniu zostanie określony sposób prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w tym m.in. substancje powodujące ryzyko szczególnie istotne dla ochrony powierzchni ziemi, ich dopuszczalne zawartości w glebie oraz dopuszczalne zawartości w ziemi, rodzaje działalności mogące być przyczyną zanieczyszczenia na danym terenie, etapy identyfikacji terenów zanieczyszczonych, sposób prowadzenia oraz referencyjne metodyki wykonywania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi.

Nawiązując do wskazywanej potrzeby identyfikacji terenów zdegradowanych, warto wspomnieć, że takie regulacje w odniesieniu do gleby i ziemi zanieczyszczonej, dla której istnieje obowiązek przeprowadzenia remediacji, już obowiązują. Zgodnie z przepisami ustawy *Poś* istnieje obowiązek prowadzenia rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, tj. zanieczyszczeń powierzchni ziemi powstałych przed 30 kwietnia 2007 r., który jest

zadaniem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Z kolei identyfikacja historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi prowadzona jest przez:

- władających powierzchnią ziemi, którzy mają obowiązek zgłaszania tego rodzaju zanieczyszczeń do regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- starostów w ramach prac nad wykazem potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, który jest przekazywany do rdoś.

Ponadto przepisy ustawy *Paś* przewidują również możliwość zgłoszenia zanieczyszczenia przez każdego, który je stwierdza, do starosty, który weryfikuje uzyskane informacje na etapie sporządzania wykazu.

Z kolei informacje nt. szkód środowisku w powierzchni ziemi, zgodnie z przepisami ustawy „szkodowej”, gromadzone są przez GDOŚ w rejestrze szkód w środowisku. W ustawie „szkodowej” zawarto także przepisy zobowiązujące do zgłaszania szkód do rdoś, przez ich sprawców oraz przez każdego stwierdzającego szkodę.

Odnosząc się natomiast do przywoływanego w oświadczeniu terminu **rekultywacja**, należy wyjaśnić, że ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 909, z późn. zm.) reguluje zasady ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz **rekultywacji** i poprawiania wartości użytkowej gruntów. Zgodnie z art. 4 pkt 18 przez *rekultywację gruntów rolnych i leśnych rozumie się nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym albo zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg*. Interpretacja przepisów przedmiotowej ustawy pozostaje w kompetencji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Należy również wspomnieć, że przepisy przedmiotowej ustawy mają zastosowanie w przypadku likwidacji zakładu górniczego. Zgodnie z art. 129 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – *Prawo geologiczne i górnicze* (Dz. U. z 2016, poz. 266 z późn. zm.) w przypadku likwidacji zakładu górniczego w całości lub w części, przedsiębiorca jest obowiązany przedsięwziąć niezbędne środki w celu ochrony środowiska oraz **rekultywacji gruntów po działalności górniczej**. Do rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej stosuje się **odpowiednio** przepisy ustawy *o ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

Z kolei, termin **rewitalizacja** został zdefiniowany w przepisach ustawy z dnia 9 października 2015 r. *o rewitalizacji* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777), rewitalizacja to *proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji*. Ustawa ta określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny procesu rewitalizacji. Właściwym do spraw interpretacji przepisów przedmiotowej ustawy jest Ministerstwo Rozwoju.

Warto podkreślić, że przedstawione w oświadczeniu Panów senatorów powody wystąpienia do Ministra Środowiska, odnoszą się głównie do kwestii dotyczących szeroko rozumianej **gospodarki odpadami**, szczególnie odpadami wydobywczymi. Zagadnienia te są regulowane w odrębnych ustawach, tj. ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2015 r. poz. 87,

z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 10 lipca 2008 r. *o odpadach wydobywczych* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1101).

Zasady odpowiedzialności za usuwanie odpadów określono w przepisach ustawy *o odpadach*, w sposób odrębny od zasad odpowiedzialności w zakresie remediacji zanieczyszczonej powierzchni ziemi. Zgodnie z ww. ustawą, posiadaczem odpadów jest wytwórca odpadów lub osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, będące w posiadaniu odpadów. Domniemywa się przy tym, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości. Ponadto, art. 22 ustawy *o odpadach* stanowi, że koszty gospodarowania odpadami są ponoszone przez pierwotnego wytwórcę odpadów lub przez obecnego lub poprzedniego posiadacza odpadów. Natomiast w art. 26 przedmiotowej ustawy zapisano, że posiadacz odpadów jest zobowiązany do niezwłocznego usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania, w przeciwnym zaś przypadku wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji wydawanej z urzędu, nakazuje posiadaczowi usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania.

Ustawa *o odpadach* i ustawa *o odpadach wydobywczych* regulują również sprawy dotyczące ustalenia działań i kierunków związanych z rekultywacją obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, hałd, zwalówisk itp., w tym wskazanie sposobu prowadzenia rekultywacji wraz z harmonogramem prac związanych z tą rekultywacją.

Zgodnie z przepisami ustawy *o odpadach wydobywczych* posiadacz odpadów wydobywczych jest obowiązany do przedłożenia właściwemu organowi **programu gospodarowania odpadami wydobywczymi** przed rozpoczęciem działalności związanej z wytwarzaniem lub gospodarowaniem odpadami wydobywczymi. Celem tego programu jest m. in. zapobieganie powstawaniu odpadów wydobywczych, ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów wydobywczych oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także zapewnienie w pierwszej kolejności odzysku tych odpadów.

Program gospodarowania odpadami wydobywczymi w zakresie dotyczącym rekultywacji zawiera opis sposobu zamknięcia obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych wraz z uwzględnieniem w szczególności działań związanych z rekultywacją terenu oraz sprawowaniem nadzoru nad zrekultywowanym obiektem unieszkodliwiania odpadów wydobywczych.

W przypadku zamiaru zamknięcia obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych posiadacz odpadów prowadzący obiekt unieszkodliwiania tych odpadów, występuje o wydanie zgody na zamknięcie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych zawierający, między innymi, harmonogram działań związanych z rekultywacją terenu.

Wytwórca odpadów wydobywczych jest obowiązany do stosowania takich sposobów poszukiwania, rozpoznawania, wydobywania, przeróbki i magazynowania, które zapobiegają powstawaniu odpadów wydobywczych lub pozwalają utrzymać na możliwym najniższym poziomie ich ilość, jak również ograniczają negatywne oddziaływanie na środowisko lub zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, przy uwzględnieniu najlepszych dostępnych technik, o których mowa w ustawie *Paś*.

Posiadacz odpadów wydobywczych jest obowiązany w pierwszej kolejności do poddania ich odzyskowi, a jeżeli jest on niemożliwy lub nie jest uzasadniony, do ich unieszkodliwienia zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska lub programem gospodarowania odpadami wydobywczymi, przy uwzględnieniu najlepszych dostępnych technik, o których mowa w ustawie *Pol.*

Natomiast w przypadku planowanego **pozyskiwania odpadów z hałd**, niezależnie od tego czy posiadaczem tych odpadów jest ich wytwórca czy też kolejny posiadacz odpadów, zastosowanie ma art. 18 ustawy *o odpadach wydobywczych* oraz art. 144 ustawy *o odpadach*.

Zgodnie z art. 18 ustawy *o odpadach wydobywczych* odpady wydobywcze składowane w obiekcie unieszkodliwiania odpadów wydobywczych mogą być z niego pozyskane po uzyskaniu zgody na wydobywanie odpadów, o której mowa w art. 144 ustawy *o odpadach*. Wspomniane pozyskiwanie dotyczy również pozyskiwania odpadów wydobywczych z obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, w których były składowane odpady wydobywcze, a dla których nie było wymagane uzyskanie decyzji lokalizacyjnej lub pozwolenia na budowę.

Zgodnie z art. 144 ustawy *o odpadach* wydobywanie odpadów z zamkniętego składowiska odpadów nieposiadającego instrukcji prowadzenia składowiska odpadów oraz ze zwałowiska odpadów wymaga uzyskania zgody na wydobywanie odpadów. Przez zwałowisko odpadów rozumie się miejsce składowania odpadów przemysłowych, dla którego nie było wymagane uzyskanie decyzji dotyczącej lokalizacji lub decyzji o pozwoleniu na budowę.

W związku z prowadzonym postępowaniem administracyjnym mającym na celu wydanie zgody na wydobywanie odpadów z obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych organ właściwy na etapie wydawania każdej decyzji administracyjnej, w tym zgody na wydobywanie odpadów, jest obowiązany do przestrzegania wszystkich przepisów, w tym ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, z późn. zm.). Decyzja administracyjna nie może być wydana w sprzeczności z aktem prawa miejscowego, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Organ właściwy na etapie wydawania przedmiotowej decyzji, czyli przed jej wydaniem, jest obowiązany do analizy ww. planu i zawartych w nim warunków dotyczących zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie pragnę zauważyć, że na organie właściwym do wydania przedmiotowej decyzji spoczywa obowiązek sprawdzenia czy dana działalność będzie prowadzona w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska.

Biorąc pod uwagę wyżej opisane uregulowania oraz funkcjonującą w przepisach Polski i UE zasadę „zanieczyszczający płaci”, należy stwierdzić, że obowiązki związane z prowadzeniem rekultywacji hałd zgodnie z ww. ustawami oraz przeznaczenia środków finansowych na ten cel spoczywają na właścicielu hałdy.

W świetle powyższego, w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że pewne zasady organizacji oraz trybu przygotowania, prowadzenia, dokumentowania i oceny efektów/skutków procesów rekultywacji, remediacji, unieszkodliwiania tzw. bomb ekologicznych oraz przywracania terenów zdegradowanych do użytku społeczno-gospodarczego, są już uregulowane w przepisach prawnych.

Proponowany przez Panów senatorów operatorski system organizacji i zarządzania przedmiotem „rewitalizacji” ma charakter interdyscyplinarny, a także odnosi się do różnorodnych działań, które są objęte przepisami prawnymi zawartymi w wielu aktach prawnych. Ponadto, interpretacja tych przepisów pozostaje w kompetencji kilku resortów, a za określone w nich działania odpowiadają różne organy na poziomie regionalnym. Zatem ocena zaproponowanego rozwiązania wymaga szerokich analiz w gronie ekspertów z różnych dziedzin.

Z poważaniem,

SIMIE_NAZWISKO_PODPISUJACEGO
\$STANOWISKO_PODPISUJACEGO
Ministerstwo Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

1. Departament Spraw Parlamentarnych oraz Obsługi Rad i Zespołów Pełnomocników w KPRM.
- 2.

Potwierdzam zgodność kopii z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	163946.413758.354898
-------------------------	----------------------